

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נשא (חלק יג — שיחה ב)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נשא, חיד סיון, ה'תש"פ (ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

נשא ב

לאחרי שפרש"י את התיבות „וידבר אליו” מעתיק הוא את התיבות „וישמע את הקול” ומפרש: „יכול קול נמוך ת”ל את הקול, הוא הקול שנדבר עמו בסיני וכשמגיע לפתח ה' נפסק ולא ה' יוצא חוץ לאהל”⁵.

וכוונתו בפשטות היא, שלשון הכתוב „(את) הקול” בה”א הידיעה משמיענו שהוא הקול הידוע מכבר, היינו הקול שנדבר עם משה בסיני, וקול זה ודאי שהי' „קול גדול” שהרי שמעו אותו כל הששים ריבוא אנשים (ונשים וכו') מישראל”⁶.

וצריך להבין:

(א) בכתוב נאמר: „וישמע את הקול (ואח”כ) מדבר אליו גו' וידבר אליו” ולמה משנה רש”י בסדר פירושי ה-

למשה שיאמר לאהרן ואלו הן כו' וידבר אליו כו', כי בפעם הראשונה מפרש הענין באריכות ובפרטיות, ובפעם השני' מעורר על הענין בכללות וסומך עמ”ש לפנ”ז. וראה לקו”ש ח”א ע' 100 הערה 14.

(5) ראה פרש”י ר”פ ויקרא (וראה גם הערה הקודמת) – בשינויים. ונתבאר בשיחת ש”פ נשא תשכ”ח.

(6) ובפרט לפי מה שפרש”י כבר (יתרו כ, ב): „קולות באין מד' רוחות ומן השמים ומן הארץ”. וראה פרש”י (שם יט, יט) שגם כ”שהי' משה מדבר ומשמיע הדברות לישראל כו' הקב”ה מסייעו לתת בו כח להיות קולו מגביר ונשמע”. וראה ואתחנן ה, יט.

א. בפסוק „ובבא משה גו' לדבר אתו גו' וישמע את הקול מדבר אליו גו' וידבר אליו” מפרש רש”י: „וידבר אליו – למעט אהרן מן הדברות”.

כוונת רש”י בפשטות היא: התיבות „וידבר אליו” הן מיותרות לכאורה, כי כבר נאמר לפנ”ז „(וישמע את הקול) מדבר: אליו”³, ולכן מפרש שהכפיל הכתוב להדגיש שהדבור הי' „אליו” (אל משה) דוקא ו”למעט אהרן מן הדברות”⁴.

(1) סיום פרשתנו.

(2) משא”כ „לדבר אתו” – מדבר בכוונת משה ולא בהכפוז”מ, ולהעיר מפי המלבי”ם לספרא ר”פ ויקרא.

(3) במושב זקנים עה”ת כאן משמע שמפרש מ”ש בתחלת הכתוב „(ובבא משה גו') לדבר אתו” ש”אתו” קאי על הקב”ה ו”לדבר אתו” פי' שמשא ידבר עם הקב”ה. ולפ”ז הי' אפשר לומר שגם מ”ש „וידבר אליו” פירושו, שמשא הי' מדבר עם הקב”ה (כפי' רבנו בחיי כאן) ואינו מיותר. אבל בר”פ ויקרא כבר כתב רש”י (והוא בספרי כאן. ובספרא ר”פ ויקרא) ש”לדבר אתו” „מדבר אליו” „וידבר אליו” הם מהי”ג מיעוטיין שנאמרו למעט אהרן.

ומה שפרש”י ש”אתו” קאי על משה (דלא כהנ”ל), מובן בפשטות, כי ע”ד הפשט מוכח בכ”מ שמשא הי' בא לאהל מועד בכדי שהקב”ה ידבר אתו. ראה תרומה כה, כב. ר”פ ויקרא. ועוד.

(4) ומ”ש רש”י „(מן) הדברות” (בה”א הידיעה ובל’ רבים) כוונתו לעורר ולהזכיר על מה שכבר פירש בר”פ ויקרא: „ו”ג דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן וכנגדן נאמרו ו”ג מיעוטיין ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא

הקול" (בה"א הידיעה) הרי מספיק לומר שבא ללמדנו ש"הוא הקול שנדבר עמו בסניני", ולמה מוסיף כאן¹⁰ לומר: "וכשמגיע לפתח הי נפסק כו", שאין זה נוגע, לכאורה, לפרש"י כאן?

ד) למה מעתיק רש"י גם תיבות "וישמע את (הקול)" והרי לכאורה לא בא לבאר אלא תיבת "הקול".

ב. והביאור בכ"ז:

לאחר שרש"י מפרש שהתיבות "וידבר אליו", באו "למעט אהרן מן הדברות", והיינו שאהרן גם בהיותו באהל מועד לא שמע את הדברות, מתעוררת סברא לומר שמה שלא שמע אהרן את הדברות היתה לזה סיבה טבעית: הקול הי' נמוך, ולכן משה שהי' גבור כמש"נ "ויבואו הרועים ויגרשום ויקם משה ויושיען"¹¹ – י"ל שכל חושיו הטבעיים היו בהתגברות (גם בערך אהרן) ושמע את הקול, משא"כ אהרן.

ועפ"ז היתה מבוארת גם הדגשת הכתוב "וישמע את הקול" (שתולה הכתוב סדר ואופן הדבור בשמיעתו של משה) – זה שהדבור הי' "אליו" (אל משה) לבדו ("למעט אהרן") הי"ז מפני

תיבות, ומפרש "מדבר"; "וידבר אליו" קודם לפירושו, "וישמע את הקול"⁸?

ב) מזה שכתב רש"י "יכול קול נמוך" משמע שהסברא החיצונית היא שהקול הי' נמוך, ובא הכתוב להודיענו ש"הוא הקול שנדבר עמו בסניני", ולכאורה, מהיכא תיתי לומר שהקול הי' נמוך ולא קול ממוצע (עכ"פ) ע"ד הרגילי?⁹

ג) בכדי ליישב מה שנאמר "את

7) בנוגע לד"ה מבין שני הכרובים (שלאכאורה גם הוא צ"ל לאחר ד"ה וישמע את הקול) – בכמה דפוסים (וכן משמע בדפוס ראשון ש)אינו דיבור חדש, כ"א בא בהמשך למ"ש רש"י לפני¹⁰: "ושם שומע את הקול הבא מעל הכפורת (ובהמשך לזה) מבין שני הכרובים". וכדמשמע גם מסיום ל' רש"י: "ומשם יצא לאהל מועד", שבא בהמשך למ"ש לפני¹¹ "משה בא אל אהל מועד ושם שומע כו". וכן משמע שהי' בפרש"י של המשכיל לדוד.

8) במשכיל לדוד כאן כתב: "הפך רבנו סדר הכתובים לומר דהא דכתיב וידבר אליו למעט את אהרן בודאי, דליכא למימר למעט אחרים דהא כבר נשמע שפיר מאידך דהקול הי' נפסק ולא יצא חוץ לאהל וע"כ אינו אלא למעט את אהרן שאפי' הי' נכנס לפנים עמו לא הי' שומע קול הדיבור אלא משה לבדו".

ואינו מובן, דא"כ אדרבה מפני טעם זה גופא צריך להקדים הפי' על "וישמע את הקול" שהקול הי' נפסק, ואח"כ לפרש ש"וידבר אליו" בהכרח בא למעט אהרן, מאחר ששאר בני נשללו כבר.

9) בפירושו בר"פ ויקרא מובן מ"ש "יכול מפני שהקול נמוך כו" כי שם בא בהמשך למ"ש לפני¹²: "שהי' הקול נפסק ולא הי' יוצא חוץ לאהל" וע"ז ממשיך: "יכול (שהקול לא הי' יוצא חוץ לאהל) מפני שהקול נמוך כו". אבל כאן הרי לא ביאר עדיין שהקול הי' נפסק וכו'.

10) משא"כ בפירושו בר"פ ויקרא ששם בא לבאר מ"ש "וידבר הוי' אליו" מאהל מועד ולכן כתב: "מלמד שהי' הקול נפסק וכו'".

11) שמות ב, יז. ולהעיר מברכה לד, ז. פרש"י (שם, א. וילך לא, ב). וראה גם ברכות נד, ב – הובא בקיצור בפרש"י חקת כא, לה.

וליישב שאלה זו (המתעוררת דוקא לאחרי שפירש ש„הוא הקול שנדבר עמו בסיני“) ממשיך רש"י: „וכשמגיע לפתח ה' נפסק ולא ה' יוצא חוץ לאהל“, ז.א. שמצד טבע הקול ה' אפשר שיהי' נשמע גם מחוץ לאהל מועד, אלא ש(ע"י נס) „כשמגיע לפתח ה' נפסק ולא ה' יוצא חוץ לאהל“, ולכן הוזקק משה לבא לאהל מועד לשמוע את הקול.

ד. מ„יינה של תורה“ שבפרש"י:

לכאורה זה עצמו דורש ביאור: מכיון שע"פ טבע ה' הקול צ"ל נשמע למרחוק גם מחוץ לאהל מועד, למה נפסק כשהגיע לפתח (ומשום כך הוזקק משה לבוא „אל אהל מועד לדבר אתו“)? ובפרט שהי' בזה נס מיוחד להפסיק את הקול!

וההסברה בזה (בפנימיות העיניים) מבוארת במ"ש רש"י „הוא הקול שנדבר עמו בסיני“:

בקול „שנדבר עמו בסיני“ מצינו ג"כ ענין של הפסק, אלא שהפסק זה ה' לא במקום¹⁵ כמו בקול שבמשכן, אלא בזמן¹⁶, שלאחרי מ"ת, „במשך היובל“, נפסק הקול דמ"ת, וכמו ש-

שרק משה ה' יכול לשמוע את הקול, ולא אהרן.

וזוהי כוונת רש"י¹² באמרו „יכול קול נמוך“ (לאחרי שמפרש: „וידבר אליו“¹³), שדוקא לאחרי שידוע לנו כבר ש„וידבר אליו“ בא „למעט אהרן מן הדברות“, ס"ד לומר שהקול ה' נמוך ולא ה' ביכולת אהרן לשמעו – „ת"ל את הקול, הוא הקול שנדבר עמו בסיני“, שבדאי ה' „קול גדול“, כנ"ל.

ומכיון שכן, הרי מה שאהרן לא שמע את הקול לא ה' זה מפני סיבה טבעית, אלא שע"י נס לא ה' הקול נשמע אלא למשה¹⁴. והדגשת הכתוב היא „וישמע את הקול“, חידוש ה' בענין שרק משה שמע את הקול.

ג. אמנם לפי"ז תתעורר השאלה:

בשלמא אם הקול ה' נמוך, או עכ"פ לא ה' גדול ביותר, מובן מה שמשה ה' צריך ליכנס לאהל מועד לשמוע את הקול; אבל מאחר שהי' „הקול שנדבר עמו בסיני“, הרי מצד טבע הקול ה' אפשר שיהי' נשמע גם למרחוק – מחוץ לאהל מועד (ובכ"ז ה' נשמע רק למשה – כמו שגם באהל מועד לא ה' נשמע לאהרן ע"י נס) – וא"כ למה הוצרך משה לבא לאהל מועד לשמוע את הקול.

12) ראה גם דברי דוד (להט"ז) ר"פ ויקרא (בסוף פירושו לפסוק א').

13) ולכן בא ד"ה וישמע לאחרי ד"ה וידבר – משא"כ שאר הד"ה שבאו על הסדר. ובפרט שפירושו בד"ה „וידבר אליו“ מיוסד ע"ז שכבר נאמר „וידבר אליו“, כנ"ל בפנים.

14) ראה אברבנאל כאן שלפרש"י ה' הקול קול מוחשי (גשמי). ועיין שעהיחזה"א ספ"ב.

15) ראה פרש"י תהלים כט, ה. שמו"ר ה, ט. זבחים קטז, א. ועוד. וראה גם פרש"י יתרו כ, ב.

16) ראה לקו"ת ברכה צח, א: מאחר שהם בבחי' מקום .. ה"ה ג"כ בבחי' זמן שהמקום והזמן שניהם .. בבחי' אחד. וראה שעהיחזה"א רפ"ז.

מועד, הרי אז הי' נעשה העולם כולו בבחי' אהל מועד²³, ולא הי' מקום ואפשריות לבחירה חפשית.

ועוד: נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים²⁴ דוקא, היינו שדוקא „תחתון” כזה שמצ"ע אין בו (בגילוי) קולו ודיבורו של הקב"ה, ימשיכו ויגלו בו קולו ית' וייעשה ע"י עבודת האדם לדירה לו ית'.

ה. ומזה ההוראה לכאו"א, שאל יאמר האדם די לי בעבודתי ב„אהל מועד” – באהלה של תורה²⁵ להתייחד שם עם קולו של הקב"ה²⁶, ומה לי ולכל הנעשה מחוץ לאהל זה – בגופי ונפה"ב וחלקי בעולם

– כי עיקר עבודתו של האדם (אף שבכאו"א יש מבחי' מרע"ה²⁷) אינה בתוך „אהל מועד” עצמו, כ"א „לאמר” בכל העולם כולו מה ששמע באוה"מ ולעשות את כל העולם כולו דירה ומשכן לו ית'.

(משיחת ש"פ נשא תשכ"ה)

(23) שהרי נק' אהל מועד ע"ש „ונועדתי לך שם גוי” (תרומה כה, כב) – וגם באהל מועד לא הי' הקול נשמע אלא למשה.

(24) תנחומא פרשתנו טז.

(25) ראה לקו"ת (ויקרא א, ד. במדבר א, סע"ב ואילך) ואוה"ת בראשית (ח"ג תקפת, ב) שאהל מועד הוא בחי' התורה.

(26) ראה לקו"ת ראה (כ, א), ש„בקולו (תשמעו)” הוא בחי' התורה.

(27) תניא רפמ"ב.

פרש"י¹⁷: „כשימשוך היובל הוא סימן סילוק שכינה והפסקת הקול”.

וכשם שטעם הפסקת הקול דמ"ת (בזמן) מובן הוא, כי אילו הי' נמשך גם לאחר מ"ת הי' זה שולל ענין העבודה התלוי' בבחירתם החפשית של בני", כי בהגלות הקול גדול „אנכי¹⁸ הוי"19 – אלקיך²⁰ – אין מקום לבחירה באופן הפכי²¹,

– כן הוא גם בהפסקת הקול שבמשכן (במקום) ש„הוא הקול שנדבר עמו בסיני”²²: אילו הי' קולו ודיבורו של הקב"ה נמשך בעולם (בקביעות ובתמידות) גם מחוץ לאהל

(17) יתרו יט, יג. וראה מכילתא עה"פ. ולהעיר מפרש"י ואתחנן ה, ט.

(18) „דלא אתרמיז לא בשום אות וקוץ” (לקו"ת פנחס פ, ב. וראה זח"ג רנז, ב).

(19) עיין מדרז"ל עה"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם (וארא ו, ג).

(20) כח שלך וחיותך – ראה טושו"ע חאו"ח סי' ה.

(21) ע"ד המבואר בתו"א מג"א (צח, ד. וראה גם לקו"ת ראה כב, א) בפ"י מרו"ל (שבת פח, א)

בנוגע למעמד הר סיני „כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית .. מכאן מודעא רבה לאורייתא”:

„שהתעוררות זו בלבם לקבלת התורה בבחי' מס"נ כו' לא הי' זה מצדם בבחירה ורצון אשר מעצמם לבד אלא שע"י הגילוי מלמעלה דבחי' אהבתי אתכם עי"ז דוקא נתעורר בהם הרצון והאהבה כו”’. וראה גם לקו"ת במדבר יג, ג. אוה"ת במדבר ע' קסב.

(22) להעיר משהש"ר עה"פ כתפוח בעצי היער (שה"ש ב, ג).

